

عنوان مقاله:

آسیب پذیری نسبت به بحران؛ مسئله ای از جامعه یا برای جامعه؟ مطالعه موردی کلانشهر تهران

محل انتشار:

دومین کنفرانس بین المللی مدیریت جامع بحران در حوادث غیرمترقبه طبیعی (سال: 1385)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسنده:

محمود قدیری - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تربیت مدرس بورسیه (هی)

خلاصه مقاله:

در طول تاریخ، جوامع انسانی با بحرانها و مصیبت های زیادی روبرو بوده اند. با پیشرفت و تحول جوامع انسانی، ورود به عصر صنعت، شهرنشینی، فناوری و تکنولوژی، دامنه مخاطرات متنوع تر و بر شدت و بزرگی بحران ها و عواقب حاصل از آنها افزوده شده است. لذا مدیریت بحران و کاهش آسیب پذیری از اهمیت بیش از پیش برخوردار شده است. در چنین شرایطی در راستای سیاستگذاری درست و نیل به جامعه ای پایدار، سوال اساسی و راهبردی این است که آسیب پذیری افراد، گروه ها و جوامه در برابر بحران ها حاصل چیست؟ آیا علت اساسی عامل خطر و شدت و بزرگی آنهاست؟ یا اینکه ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی؛ شرایط و کیفیت زندگی، وضعیت اجتماعی - اقتصادی و شرایط زندگی افراد و گروه های مختلف اجتماعی علت اساسی هستند؟ در پاسخ به این سوال راهبردی، با تغییر دیدگاه ها و نگرش ها، امروزه دیدگاه ساخت اجتماعی آسیب پذیری، با نگاه به آسیب پذیری بعنوان مسئله ای از جامعه (problem of society) نه مسئله ای برای جامعه (problem for society)، اعتقاد دارد که آسیب پذیری ریشه در جامعه دارد نه خارج از آن. یکی از نقاط قوت بزرگ دیدگاه ساخت اجتماعی این است که به جای علل مستقیم (proximate causes) به علل عمیق تر ساختاری آسیب پذیری تمرکز می کند. بنابراین سیاست نیل به آسیب پذیری از تاکید بر محرک ها و مخاطرات به تاکید بر شرایط اجتماعی - اقتصادی سیستم تغییر می کند. در این چارچوب کاهش فقر، ارتقاء سطوح برابری، اصلاح نهادی، و تقویت تامین اجتماعی، به اهداف مهمی برای کاهش آسیب پذیری تبدیل می شوند. در این مقاله نگارنده ابتدا از بعد نظری با مرور تعاریف، مفاهیم و دیدگاه های آسیب پذیری، به بررسی علل و عوامل آسیب پذیری در نظریات و دیدگاه های صاحب نظران و آسیب پذیری و بحران می پردازد. در ادامه با تعیین متغیرهای آسیب پذیری (شامل سه جزء: در معرض بودن، حساسیت، و ظرفیت مقابله و پاسخگویی) با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از مدل فشار - رهایی PAR به بررسی وضعیت آسیب پذیری کلانشهر تهران و علل آن (به منظور آگاه سازی سیاست ها و برنامه های توسعه بطور اعم و سیاستها و برنامه های مدیریت بحران بطور اخص) می پردازد. نتیجه اینکه آسیب پذیری تهران چند سطحی و چند بعدی است و تحلیل آن باید با تحلیل علل و عوامل ایجاد کننده، افزایش دهنده، تثبیت کننده و کاهش دهنده آسیب پذیری در چارچوب مدیریت ریسک - توسعه پایدار آسیب ناپذیر همراه گردد. سیاستهای کاهش آسیب پذیری باید چند سطحی، همه جانبه و با تاکید بر عوامل اجتماعی اقتصادی باشند.

کلمات کلیدی:

مخاطرات، ساخت اجتماعی آسیب پذیری، بحران، کلانشهر تهران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/12380>

